

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Трастового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Переклад не є обов'язковим для Суду. Для додаткової інформації дивіться повний текст копірайту наприкінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційне повідомлення з юриспруденції Суду № 105

Лютий 2008 р.

Kafkaris проти Кіпру - 21906/04

Рішення від 12.2.2008 [ВП]

Стаття 3

Поводження, яке принижує гідність

Нелюдське поведження

Обов'язкове довічне ув'язнення без перспективи звільнення за хорошу поведінку після внесення змін до законодавства: *немає порушення*

Стаття 7

Стаття 7-1

Nullum crimen sine lege

Суперечливі законодавчі положення стосовно значення покарання у вигляді довічного ув'язнення, з огляду на встановлену можливість помилування: *порушення*

Зміна закону про помилування за хорошу поведінку у випадку особи, засудженої до довічного ув'язнення, яку спочатку суд, який розглядав справу, повідомив, що його покарання означає ув'язнення на все життя: *немає порушення*

Факти: У 1989 році заявника визнали винним у трьох епізодах умисного вбивства і засудили до обов'язкового довічного ув'язнення відповідно до Кримінального кодексу. У той час Тюремні (загальні) правила, з поправками, вказували, що особи, засуджені до довічного ув'язнення, можуть отримати зменшення до чвертини покарання. З цією метою довічне ув'язнення вважалось ув'язненням строком на двадцять років. Під час судового засідання, на якому було проголошено вирок щодо заявника, обвинувачення просило суд присяжних уточнити, чи у цьому випадку довічне ув'язнення

означатиме ув'язнення на все життя чи на двадцять років, як вказувалось у тюремних правилах, оскільки в останній інстанції бажало просити про послідовне відбування вироку. Суд встановив, що цей термін означав ув'язнення протягом решти життя засудженої особи. Проте, прибувши до в'язниці, заявник був повідомлений керівництвом тюрми, що за хорошу поведінку його можуть звільнити у 2002 році. Згодом Верховний суд проголосив у окремій справі, що правила стосовно зменшення покарання були неконституційними і *ultra vires*, і тому було запроваджено нове законодавство, яке забороняло особам, засудженим до довічного ув'язнення, просити про помилування з огляду на хорошу поведінку. Заявника не звільнили у день, про який йому повідомляло керівництво тюрми, і він звернувся до Верховного суду за листом habeas corpus. Проте, його заява і наступна апеляція були залишені без задоволення. Єдиною можливістю для звільнення, яку мають зараз на Кіпрі особи, засуджені до довічного ув'язнення, це конституційне повноваження Президента призупинити, відкласти або змінити покарання за рекомендацією Генерального прокурора, або законодавчі повноваження щодо порядку умовного звільнення з наступними домовленостями.

Право: Стаття 3 – (а) Тривалість ув'язнення: Хоча можливість для звільнення, яку мають зараз на Кіпрі особи, засуджені до довічного ув'язнення, обмежені, це не означає, що довічне ув'язнення на Кіпрі не передбачає помилування і звільнення. Навпаки, такі вироки *de jure* і *de facto* пом'якшуються. Ряд в'язнів, які відбувають обов'язкове довічне ув'язнення, були звільнені, відповідно до конституційних повноважень Президента, і особи, засуджені до довічного ув'язнення, могли скористатись із відповідних положень у будь-який час, не відбуваючи мінімальний строк ув'язнення. Отже, хоча у чинній процедурі є недоліки і відбувалось реформування, заявник не міг стверджувати, що він був позбавлений будь-яких перспектив звільнення, або що продовження його ув'язнення, хоч і тривалого, становило нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження.

(б) Ув'язнення після дати, вказаної керівництвом тюрми: Хоча зміни у відповідному законодавстві і спричинені ними розчарування в очікуванні на звільнення мусили спричинити тривожність заявника, вони не досягли рівня суворості, необхідного для того, щоб підпадати під дію статті 3, з огляду на послідовність подій, заявник не міг обґрунтовано плекати щирі очікування, що його звільнять у 2002 році, оскільки суд присяжних чітко висловився щодо характеру ухваленого вироку, а відповідні зміни у національному законодавстві були ухвалені на шість років раніше за дату звільнення, вказану керівництвом тюрми. Будь-які сподівання заявника щодо дострокового звільнення мали б зменшитись, оскільки, зі зміною у національному законодавстві, стало очевидно, що він відбуватиме довічне ув'язнення. Хоча довічне ув'язнення без мінімального строку неодмінно спричиняє тривожність і невпевненість, пов'язані з життям у тюрмі, це є невід'ємною характеристикою присудженого покарання і, з огляду на перспективи звільнення за чинною системою, не виправдовують висновок про наявність нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження.

Висновок: немає порушення (десятьма голосами проти семи).

Стаття 5 § 1 – Суд присяжних цілком чітко висловився, що заявник засуджений до ув'язнення на решту свого життя, а не на строк у двадцять років. Наступне повідомлення керівництва тюрми про дату умовного звільнення не могло вплинути, і не вплинуло, на вирок і не перетворило ув'язнення на незаконне після 2002 року.

Висновок: немає порушення (шістнадцятьма голосами проти одного).

Стаття 7 – (а) *Якість закону:* Щодо питання доступності і передбачуваності, Суд зазначив, що на момент, коли заявник скоїв злочин, Кримінальний кодекс чітко визначав, що умисне вбивство карається довічним ув'язненням, було також очевидно, що, відповідно до тюремних правил, як виконавча влада, так і адміністративні органи виходили з припущення, що довічне ув'язнення ототожнюється з ув'язненням строком на двадцять років, і що всі ув'язнені, включаючи засуджених до довічного ув'язнення, могли просити про зменшення покарання за хорошу поведінку. Хоча Суд погодився, що ці правила стосувались виконання покарання, а не самого покарання, різниця між обсягом довічного ув'язнення і способом його виконання не була одразу помітною. Відповідно, на момент, коли заявник скоїв злочин, кіпрське законодавство в цілому не було сформульовано з достатньою чіткістю, аби дозволити заявнику розрізнити, за потреби – за необхідною порадою, в міру того, як це було б розумно за даних обставин, обсяг довічного ув'язнення і спосіб його виконання.

Висновок: порушення (п'ятнадцятьма голосами проти двох).

(b) *Зворотне застосування тяжкого покарання і втрата можливості його пом'якшення:* Суд не погодився, що до заявника було зворотно застосоване тяжче покарання, оскільки, з огляду на основні положення Кримінального кодексу, не можна вважати, що у відповідний час покарання у вигляді довічного ув'язнення однозначно дорівнювало двадцяти рокам позбавлення волі. Те, що заявник, як особа, засуджена до довічного ув'язнення, не мав більше права на зміну покарання, стосувалось виконання покарання, на противагу накладеному на нього «покаранню», котре залишалось довічним ув'язненням. Хоча зміна тюремного законодавства і умов звільнення могли дійсно зробити ув'язнення заявника тяжчим, їх не можна тлумачити як такі, що запроваджують тяжче «покарання», аніж встановлене судом. Питання, пов'язані з політикою щодо звільнення, спосіб її реалізації і її мотивування були частиною політики щодо боротьби зі злочинністю, котра визначається на національному рівні.

Висновок: немає порушення (шістнадцятьма голосами проти одного).

Стаття 14, в сукупності зі статтями 3, 5 і 7 – (а) *Стверджувана дискримінація між заявником і особами, засудженими до довічного ув'язнення, яких було звільнено:* Згадані особи, засуджені до довічного ув'язнення, були звільнені не на основі тюремних правил або вироку, а Президентом Республіки на виконання своїх дискреційних повноважень. Окрім того, у справі заявника суд присяжних однозначно надав відповідне тлумачення довічного ув'язнення і проголосував за покарання у вигляді позбавлення волі до кінця життя. З огляду на широкий перелік підстав, котрі беруться до уваги при здійсненні дискреційних повноважень Президента, таких як характер злочину і довіра громадськості до системи кримінального правосуддя, не можна вважати, що здійснення цього повноваження спричинило проблему за статтею 14.

(b) *Стверджувана дискримінація між заявником, як особою, засудженою до довічного ув'язнення, та іншими ув'язненими:* З огляду на характер довічного ув'язнення, заявник не може стверджувати, що перебував у аналогічному або відносно однаковому становищі порівняно з іншими ув'язненими, які не відбувають довічне ув'язнення.

Висновок: немає порушення (шістнадцятьма голосами проти одного).

Стаття 41 – Встановлення порушення становить достатнє відшкодування моральної шкоди.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це резюме, підготовлене Секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

Посилання на [Інформаційні повідомлення з юриспруденції](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад підготовлено на замовлення і за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду і Суд також не несе відповідальності за його якість. Переклад можна завантажити з електронної бази рішень (HUDOC) Європейського Суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази, в якій його розміщено з дозволу Суду. Копіювання тексту перекладу допускається в некомерційних цілях за умови наведення повної назви справи, разом із вищенаведеним повідомленням про авторські права та посиланням на Цільовий фонд «Права людини». З питань, пов'язаних з наміром використати ту чи іншу частину цього перекладу в комерційних цілях, прохання звертатися за адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.